

An Bhruiséil, 25 Feabhra 2026
(OR. en, fr)

Comhad Idirinstitiúideach:
2025/0524(COD)

6256/26
ADD 1 REV 1

CODEC 214
CLIMA 57
ENV 115
ENER 62
COMPET 178
IND 108
MI 118

NÓTA MAIDIR LE MÍR "I/A"

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	Coiste na mBuanionadaithe/An Chomhairle
Ábhar:	Dréacht-RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE lena leasaítear Rialachán (AE) 2021/1119 a mhéid a bhaineann le sprioc aeráide idirmheánach de chuid an Aontais a leagan síos do 2040 (an chéad léamh) - Glacadh an ghnímh reachtaigh = Ráitis

D'iarr an Fhrainc go gcuirfí an ráiteas seo a leanas isteach i miontuairiscí na Comhairle

Tacaíonn an Fhrainc leis an gcomhaontú sealadach ar thánghas air sa chruinniú tríthaobhach an 10 Nollaig 2025 maidir leis an athbhreithniú a rinneadh ar an Dlí Aeráide Eorpach, ina léirítear tosaíochtaí na Fraince maidir le huailmhian aeráide agus iomaíochas na hEorpa agus atá i gcomhréir go hiomlán leis an gcomhaontú ar tháinig na hairí comhshaoil air sa Chomhairle an 5 Samhain 2025.

Is díol sásaimh di an oiread sin dul chun cinn a bheith déanta ó thaobh bheartas aeráide na hEorpa de.

Mar sin féin, ba mhaith leis an bhFrainc aird a tharraingt ar ghné amháin a bhaineann leis an gCóras Trádála Astaíochtaí (CTA). I ndáil leis sin, athdhearbhaíonn sí a thábhachtaí atá sé, mar a luadh cheana le linn na caibidlíochta le míonna beaga anuas, sláine agus éifeachtacht CTA a chosaint trí úsáid creidmheasanna idirnáisiúnta a eisiáimh i gcás comhlíonadh sa chóras trádála. Dá bhrí sin, d'fháilteofaí roimh aon soiléiriú ina leith sin.

D'iarr an Ungáir go gcuirfí an ráiteas seo a leanas isteach i miontuairiscí na Comhairle

Ní féidir leis an Ungáir tacú leis an sprioc laghdú 90 % a dhéanamh ar ghlanastaíochtaí, agus ní féidir linn, dá bhrí sin, tacú le glacadh na reachtaíochta. Níl an leibhéal uailmhéine sin comhoiriúnach leis an gcuspóir iomaíochas agus athléimneacht eacnamaíoch na hEorpa a neartú. In uireasa dálaí réalaíochta éifeachtacha cumasúcháin, tá an-bhaol go deo ann go ndéanfaidh cuideachtaí Eorpacha a dtáirgeadh agus a n-astaíochtaí a athlonnú lasmuigh den Aontas, rud a fhágfaidh go mbeimid thíos leis an díthionsclú agus le cailteanais post agus go méadóidh ár spleáchas ar ghníomhaithe seachtracha, agus, ag an am céanna, go mbainfear an bonn dá bhfuil á dhéanamh chun astaíochtaí a laghdú.

Níl measúnú tionchair nuashonraithe mar bhonn taca leis an togra, measúnú a léireodh na mór-imeachtaí geopholaitiúla agus eacnamaíoch a thit amach le déanaí. Níor cuireadh anailís ar bith ar leibhéal na mBallstát i láthair, mar sin ní fios na tionchair éagsúla ar na Ballstáit fós. Is amhlaidh a bhí, dá bhrí sin, nuair a glacadh an pacáiste 'Oiriúnach do 55' - mar sin, ní mór geilleagar na hEorpa a chur in oiriúint do na bearta aeráide, agus ní hé a mhalairt.

Cé go dtacaímid le huailmhianacht i leith na haeráide, iarraidimid gur ar bhealach réalaíoch réasúnta a thabharfaí faoi agus ba chiallmhaire, dar linn, dá dtosófaí ó spriocleibhéal níos ísle, a léireodh cúrsaí eacnamaíochta mar atá siad i ndáiríre. Léirítear freisin, leis an méid atá bainte amach againn, a thiomanta atáimid don uailmhianacht – d'éirigh leis an Ungáir laghdú 48 % ar ghlanastaíochtaí i gcomparáid le 1990 a bhaint amach cheana féin, rud atá go mór os cionn mheán an Aontais. Níl dul chun cinn inchomparáide déanta ag roinnt Ballstát, ar a shon sin, rud a tharraingíonn amhras ar gcaoi a fhéadfar an sprioc chomhchoiteann a bhaint amach ar bhealach cóir cothrom. Is fúinn uile cúram a dhéanamh dár gcuid saoránach. Ar an dóigh sin, iarraidimid nár cheart na Ballstáit sin a tharraing aird na Comhairle, de dhroim a gcuid vótaí, ar a dhodhéanta is atá sé an sprioc 90 % a bhaint amach, nár cheart iadsan a bheith faoi dhliteanas nuair a theipfidh, i ndeireadh na dála, ar sprioc 2040 an Aontais. Ba cheart an t-aitheantas cuí a thabhairt, sa chreat atá beartaithe, don mhéid a baineadh amach luath sa phróiseas.

Thairis sin, i bhfianaise na mór-éiginnteachtaí in earnáil LULUCF agus i bhfianaise ráta glactha na n-aistrithe teicneolaíochta carbóin, ní iomchuí é gur ar bhonn toimhdí faoi linnte a bhunófaí sprioc cheangailteach maidir le glanlaghdú astaíochtaí.

Cé go dtugaimid ar aire feabhsuithe áirithe ar an téacs comhréitigh, go háirithe maidir leis an gclásal athbhreithniúcháin/athbhreithnithe, ní leor áfach, na hathruithe sin. Tá go leor ceisteanna gan réiteach i gcónaí maidir le modheolaíocht, cur chun feidhme agus stóinseacht an chreata.

Ina theannta sin, meastar go gcuirfidh bearta ar nós CTA2 an staid in olcas mar a bhfágfaidh sé gur mó an costas a chuirfear ar theaghlaigh agus ar ghnólachtaí beaga, gur baol go mbeidh frithfhreagairt shóisialta ann agus gur lú a thacóidh an pobal leis an mbeartas aeráide, fad is nach mbeidh laghduithe suntasacha ar astaíochtaí ann dá dhroim. Cé go bhfuil lúcháir orainn gur cuireadh tabhairt isteach CTA2 siar bliain amháin, ní laghdaítear na tionchair dhiúltacha shuntasacha a bhíonn aige ar ár dteaghlaigh ná ár ngnólachtaí beaga. Bheadh gá le tuilleadh coigeartuithe a dhéanamh ar an athbhreithniú ar CTA atá ar na bacáin.

Ar deireadh, is oth linn gur faoi bhrú mór ama a rinneadh an chaibidlíocht maidir le comhad a bhfuil buntábhacht leis, agus nach iomchuí sin i gcás cinneadh a bhfuil an oiread sin de thábhacht straitéiseach fhadtéarmach ag roinnt leis. Tá cur chuige cothrom, fianaise-bhunaithe agus inchreidte de dhíth más uainn go mbeadh creat 2040 réalaíoch, inghlactha go sóisialta agus comhsheasmhach le cuspóirí iomaíochais na hEorpa.

D'iarr Málta go gcuirfí an ráiteas seo a leanas isteach i miontuairiscí na Comhairle

Tá Málta diongbháilte i gcónaí tacú le comhspríocanna aeráide an Aontais. Mar sin féin, ní mór dúinn a bheith réalaíodh faoinár gcomhthéacs geografach uathúil agus ár dtúsphointe astaíochtaí atá íseal cheana féin agus an Dlí Aeráide Eorpach á chur chun feidhme.

Áitíonn Málta gur cheart idirdhealú a dhéanamh sa Dlí Aeráide idir réaltachtaí sonracha a bhaineann le Ballstáit Oileánacha chun a áirithiú go beidh na spriocanna aeráide amach anseo cothrom, comhréireach agus comhsheasmhach le tiomantas an Aontais d'Aistriú Cóir.

Mar náisiún oileánach beag, ní dúshlán sealadach é an stádas sin ach is dála struchtúrach buan é a rialaíonn ár gcumas dícharbónú a dhéanamh agus dá thoradh is minic a tharlaíonn sé go mbímid ar luas éagsúil le mór-roinn na hEorpa.

Chun a áirithiú go mbainfear na cuspóirí sin amach, ní mór aon chreat tar éis 2030 a bheith bunaithe ar mheasúnuithe tionchair láidre áitiúla ar leibhéal na mBallstát lena n-aithnítear na túsphointí difreáilte sin. Gan cur chuige calabraithe lena n-urramaítear sainiúlachtaí náisiúnta, go háirithe spleáchas Mhálta ar eitlíocht agus loingseoireacht, ar de chineál idirnáisiúnta iad na hastaíochtaí den chuid is mó ach a mbraítear na costais agus na brúnna comhlíontachta a eascraíonn astu ar bhonn intíre, tá an baol ann go scarfar leithdháileadh iarrachta ó fhíoracmhainneacht laghdaithe. Chruthódh an dícheangal sin ualach nach mbeadh costéifeachtach ná cothrom.

Is díol sásaimh do Mhálta an bhéim a leagtar sa Dlí Aeráide ar sholúbthacht agus ní mór di fónamh mar cholún oibríochtúil chreat 2040 seachas díreach mar choincheap teoiriciúil amháin. I gcás stáit oileánacha beaga, is í an tsolúbthacht an nasc atá de dhíth idir ard-uailmhian agus indéantacht phraiticiúil. Ní mór bealach inchreidte a bheith ann lena mbainistítear forluí idir ionstraimí rialála go héifeachtach chun nach mbeidh ualach carnach ar na príomhearnálacha céanna.

Ar deireadh, éilítear le ranníocaíocht chóir go mbeadh rochtain chothrom ar chistiú. Is minic gur ar mhaithe le bonneagar ar mórsála iad na hionstraimí airgeadais atá ag an Aontas faoi láthair agus go bhfágtar margaí beaga agus tionscadail ar mionscála faoi mhíbhuntáiste struchtúrach dá thoradh. Iarrann Málta sásraí airgeadais saincheaptha a mbeidh rochtain iarbhír ag geilleagair na n-oileán beag orthu, chun go mbeidh infheistíocht a oireann dár méid mar thaca lenár n-aistriú.

D'iarr an Pholainn go gcuirfí an ráiteas seo a leanas isteach i miontuairiscí na Comhairle

Is díol sásaimh don Pholainn na gnéithe a cuireadh leis an Dlí Aeráide Eorpach le linn na caibidlíochta arna hiarraidh sin dúinn. Cuireadh go leor tograí Polannacha san áireamh i dtéacs deiridh an Dlí Aeráide Eorpaigh, rud a chiallaíonn nach mbeidh an t-ualach céanna i gceist don gheilleagar leis an sprioc a leagfar amach do 2040. Go háirithe, is díol sásamh dúinn an méid seo a leanas:

- **cur siar seoladh CTA2**, ionstraim gan ghá, dar linn, i gcás Ballstát ar nós na Polainne, a bhfuil dícharbónú éifeachtach á dhéanamh acu cheana féin ar na hearnálacha foirgneamh agus iompar trí bheartais náisiúnta atá saincheaptha do na dúshláin agus na dálaí áitiúla. Cuirtear an t-am breise, arna chomhlánú le scaoileadh níos luaithe na gcistí ón gCiste Aeráide Sóisialta, i gcomhréir le cur chuige cruthaithe na Polainne, lena gcuirtear laghduithe ar astaíochtaí chun cinn ar bhealach atá inghlactha go sóisialta, bunaithe ar dhreasachtaí seachas ar phionóis ar an leibhéal náisiúnta.
- tabhairt isteach **clásal athbhreithniúcháin láidir**, lena ndéantar nasc soiléir idir leibhéal na huailmhéine aeráide agus cás thionscal na hEorpa, an tslándáil fuinnimh, agus an timpeallacht gheopholaitiúil atá ag athrú go tapa.

- **an fhéidearthacht suas le 10 % de na fritháirimh idirnáisiúnta a úsáid** chun sprioc 2040 an Aontais a bhaint amach, ar ionstraim thábhachtach solúbthachta costais í, go háirithe d'earnálacha tionsclaíocha traidisiúnta a bhfuil costais arda le híoc acu i dtaca le CTA. Is díol sásaimh don Pholainn an tionscnamh ón gCoimisiún Eorpach maidir leis na fritháirimh sin a úsáid faoi CTA AE.
- **an fógra maidir le hualaí aeráide a laghdú le haghaidh an tionscail cosanta straitéisigh**, arb é is aidhm dó a acmhainneachtaí táirgeachta a choimeád ar bhealach costéifeachtach sna cúinsí an-éiginnte geopholaitiúla atá ann faoi láthair agus bagairt dhíreach ann ón Rúis.

Ag an am céanna, cuireann an Pholainn i dtreis nár baineadh amach ár bpríomhéileamh, is é sin leibhéal foriomlán na huairmhéine a chur in oiriúint d'fhíorchumais gheilleagair an Aontais. Dar linne, ní féidir an sprioc laghdú 90 % a dhéanamh ar astaíochtaí a bhaint amach faoi 2040 san Aontas Eorpach gan an bonn a bhaint go mór d'iomaíochas earnálacha straitéiseacha tionsclaíocha an Aontais, nó deireadh iomlán a chur leo fiú. Tá iarmhairtí aige sin don tslándáil, an fás eacnamaíoch agus an margadh saothair. Ní féidir leis an bPolainn tacú le leibhéal uairmhéine a dhéanann dochar do gheilleagair na Polainne agus an Aontais araon agus a bhaineann an bonn dár n-iomaíochas ar an leibhéal domhanda.

Leanfaidh an Pholainn de bheith rannpháirteach go gníomhach agus go cuiditheach sna chéad chéimeanna eile den phróiseas cinnteoireachta maidir le creat beartais aeráide an Aontais tar éis 2030, agus í ag obair go dlúth leis na Ballstáit a bhfuil na tosaíochtaí céanna acu léi. Is é an sprioc atá againn i gcónaí a áirithiú go mbeidh an t-aistriú inghlactha go sóisialta agus cothrom, agus iomaíochas, slándáil agus athléimneacht gheilleagar na hEorpa á neartú ar bhealach fóinteach.

D'iarr an Fhionlainn go gcuirfí an ráiteas seo a leanas isteach i miontuairiscí na Comhairle

Tacaíonn an Fhionlainn leis an gcomhréiteach deiridh maidir leis an leasú ar an dlí aeráide Eorpach. Tá an Fhionlainn go mór i bhfabhar sprioc aeráide idirmheánach 2040 ar leibhéal an Aontais maidir le laghdú 90 % a dhéanamh ar ghlanastaíochtaí, rud a chuireann cinnteacht infheistíochta fadtéarmaí ar fáil dár ngnólachtaí. Is deis chun nuálaíochta agus chun fás eacnamaíoch é an t-aistriú glan i dtreo sprioc aeráidneodrachta 2050.

Ní mór an sprioc maidir le laghdú 90 % a dhéanamh ar ghlanastaíochtaí a chur chun feidhme trí chreat reachtach tar éis 2030 a bheidh soiléir, éifeachtach agus costéifeachtúil.

Chuirge sin, tá an Fhionlainn den tuairim nár cheart creidmheasanna idirnáisiúnta faoi Airteagal 6 de Chomhaontú Pháras a úsáid chun CTA a chomhlíonadh. Ní mór do CTA AE laghdúithe ar astaíochtaí agus cur chun feidhme na réiteach teicniúil lena spreagtar tuilleadh laghdúithe ar astaíochtaí, mar shampla linnte teicniúla, a stiúradh san Aontas. D'fhéadfadh an fhéidearthacht creidmheasanna faoi Airteagal 6 a úsáid le haghaidh CTA AE a chomhlíonadh bac a chur ar na spriocanna sin a bheith á mbaint amach.

D'iarr an Coimisiún go gcuirfí an ráiteas seo a leanas isteach i miontuairiscí na Comhairle

Meabhraíonn an Coimisiún go n-áirítear leis an gceart tionscnaimh a thugtar dó faoi na Conarthaí an ceart cinneadh a dhéanamh i dtaobh togra reachtach a thíolacadh nó gan é a thíolacadh agus, de réir mar a bheidh, ábhar, cuspóir, inneachar agus amlíne an togra sin agus/nó na gníomhaíochta gaolmhaire sin a chinneadh. Ní mór a thuiscint, dá bhrí sin, go bhfuil forálacha an Rialacháin ina n-iarrtar ar an gCoimisiún tograí a ullmhú gan dochar do cheart tionscnaimh an Choimisiúin faoi na Conarthaí.
